

DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)

3. maj 2007*

I sag C-386/05,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 68 EF og 234 EF, indgivet af Oberster Gerichtshof (Østrig) ved afgørelse af 28. september 2005, indgået til Domstolen den 24. oktober 2005, i sagen:

Color Drack GmbH

mod

Lexx International Vertriebs GmbH,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, K. Lenaerts (refererende dommer), og dommerne E. Juhász, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis og T. von Danwitz,

* Processprog: tysk.

generaladvokat: Y. Bot
justitssekretær: fuldmægtig B. Fülöp

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 23. november 2006,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Lexx International Vertriebs GmbH ved Rechtsanwalt H. Weben
- den tyske regering ved A. Dittrich og M. Lumma, som befuldmægtigede
- den italienske regering ved I.M. Braguglia, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato W. Ferrante
- Det Forenede Kongeriges regering ved S. Nwaokolo, som befuldmægtiget, bistået af barrister A. Henshaw
- Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved A.-M. Rouchaud-Joët og W. Bogensberger, som befuldmægtigede

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. februar 2007,

afsagt følgende

Dom

- ¹ Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).

Forordning nr. 44/2001

- ² Det fremgår af betragtning 2 til forordning nr. 44/2001, at »det er tvingende nødvendigt at vedtage bestemmelser, der kan gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater, der er bundet af denne forordning«.
- ³ Det anføres i betragtning 11 til forordning nr. 44/2001, at »kompetencereglerne bør frembyde en høj grad af forudsigelighed og være baseret på sagsøgtes bopæl som det principielle kriterium, og dette kompetencekriterium bør altid kunne gøres gældende, undtagen i enkelte velafgrænsede tilfælde, hvor det på grund af sagens genstand eller af hensyn til parternes aftalefrihed er berettiget at lægge et andet tilknytningsmoment til grund«.

4 Kompetencereglerne i forordning nr. 44/2001 findes i forordningens kapitel II, artikel 2-31.

5 Artikel 2, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, som er indeholdt i forordningens kapitel II, afdeling 1, benævnt »Almindelige bestemmelser«, fastsætter:

»Med forbehold af bestemmelserne i denne forordning skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat.«

6 Artikel 3, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, som findes i samme afdeling 1, bestemmer:

»Personer, der har bopæl på en medlemsstats område, kan kun sagsøges ved retterne i en anden medlemsstat i medfør af de regler, der er fastsat i afdeling 2-7.«

7 Artikel 5 i forordning nr. 44/2001, som findes i kapitel II, afdeling 2, og som har overskriften »Specielle kompetenceregler«, bestemmer:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat:

- 1) a) i sager om kontraktforhold, ved retten på det sted, hvor den forpligtelse, der ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes
- b) ved anvendelsen af denne bestemmelse, og medmindre andet er aftalt, er opfyldelsesstedet for den forpligtelse, der ligger til grund for sagen:
- ved salg af varer, det sted i en medlemsstat, hvor varerne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret
 - ved levering af tjenesteydelser, det sted i en medlemsstat, hvor tjenesteydelserne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret
- c) er litra b) ikke relevant, finder litra a) anvendelse

[...]«

Sagens genstand og det præjudicielle spørgsmål

- 8 Anmodningen om præjudiciel afgørelse udspringer af en tvist mellem Color Drack GmbH (herefter »Color Drack«), et selskab med hjemsted i Schwarzach (Østrig), og Lexx International Vertriebs GmbH (herefter »Lexx«), et selskab med hjemsted i Nürnberg (Tyskland), vedrørende opfyldelsen af en kontrakt om salg af varer, i

henhold til hvilken Lexx havde forpligtet sig til at levere varer til Color Dracks forskellige detailsælgere i Østrig, særligt i området for Color Dracks hovedsæde, og i henhold til hvilken Color Drack havde forpligtet sig til at betale prisen for disse varer.

- 9 Tvisten i hovedsagen drejer sig især om Lexx' manglende opfyldelse af sin forpligtelse efter kontrakten til at tilbagetage usolgte varer og tilbagebetale prisen for disse til Color Drack.
- 10 På grund af denne manglende opfyldelse har Color Drack den 10. maj 2004 anlagt sag mod Lexx ved Bezirksgericht St. Johan im Pongau (Østrig), hvor Lexx har sit hjemsted. Denne ret har erklæret sig stedlig kompetent i medfør af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001.
- 11 Lexx har herefter anket dommen til Landesgericht Salzburg (Østrig), som har ophævet dommen under henvisning til, at førstestansen manglede stedlig kompetence. Landesgericht fandt, at kriteriet om et enkelt tilknytningssted i henhold til artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001, for så vidt angik alle krav i henhold til en kontrakt om salg af varer, ikke kunne fastlægges i et tilfælde, hvor der var en flerhed af leveringssteder.
- 12 Color Drack ankede herefter afgørelsen fra Landesgericht Salzburg til Oberster Gerichtshof, som fandt, at det for at besvare spørgsmålet om, hvorvidt den østrigske førstestansdomstol havde stedlig kompetence, var nødvendigt at fortolke artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001.

13 Oberster Gerichtshof har udtalt, at denne bestemmelse fastsætter et enkelt tilknytningssted, som gælder for alle krav i henhold til en kontrakt om salg af varer, nemlig leveringsstedet, og at netop denne bestemmelse, som udgør en speciel kompetenceregulering, bør fortolkes restriktivt. Af disse grunde ønsker Oberster Gerichtshof at få fastlagt, hvorvidt en førsteinstansdomstol er kompetent i medfør af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, når varerne ikke kun er blevet leveret i denne rets retskreds, men på forskellige steder i den medlemsstat, som retten henhører under.

14 Oberster Gerichtshof har derfor besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 5, nr. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 44/2001 [...] fortolkes således, at en sælger, der har hjemsted på en medlemsstats område, og som efter aftale har leveret varer til sin køber, som har hjemsted på en anden medlemsstats område, på forskellige steder i denne anden medlemsstat, kan sagsøges af køberen vedrørende et kontraktligt krav, der angår samtlige (del-)leverancer ved retterne på et af disse (opfyldelses-) steder, i givet fald efter sagsøgerens valg?«

Om det præjudicielle spørgsmål

15 Med sit spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorvidt artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 finder anvendelse ved et salg af varer, der indebærer en flerhed af leveringssteder inden for en medlemsstat, og om sagsøgeren, dersom tvisten vedrører alle leveringerne, i givet fald kan sagsøge sagsøgte ved retten på leveringsstedet efter eget valg.

- 16 Indledningsvis skal det præciseres, at de følgende bemærkninger begrænser sig til de situationer, hvor der er en flerhed af leveringssteder i én medlemsstat, og ikke foregriber en afgørelse i tilfælde af flere leveringssteder i flere medlemsstater.
- 17 Det bemærkes for det første, at ordlyden af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 ikke i sig selv gør det muligt at besvare det præjudicielle spørgsmål, idet ordlyden ikke udtrykkeligt henviser til en situation som den foreliggende, som spørgsmålet vedrører.
- 18 Det er derfor nødvendigt at fortolke artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 ud fra dens tilblivelseshistorie, formål og system (jf. i denne retning dom af 13.7.2006, sag C-103/05, Reisch Montage, Sml. I, s. 6827, præmis 29, og af 14.12.2006, sag C-283/05, ASML, Sml. I, s. 12041, præmis 22).
- 19 Det følger således af betragtning 2 og 11 til forordning nr. 44/2001, at forordningen tilsigter at gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede ved at fastsætte kompetenceregler, som frembyder en høj grad af forudsigelighed.
- 20 Inden for disse rammer tilsigter forordningen at styrke retssikkerheden for personer bosat i Fællesskabet ved at gøre det let for sagsøgeren at finde den ret, for hvilken sagen kan indbringes, og ved at gøre det muligt for sagsøgte på rimelig vis at forudse, for hvilken ret han kan sagsøges (jf. Reisch Montage-dommen, præmis 24 og 25).

- 21 Kompetencereglerne i forordning nr. 44/2001 går således ud fra princippet om, at det er retterne i den stat, hvor sagsøgte har sin bopæl, der er kompetente, som fastsat i forordningens artikel 2 og suppleret af specielle kompetenceregler (jf. Reisch Montage-dommen, præmis 22).
- 22 Således er reglen om værning ved sagsøgtes bopæl suppleret i artikel 5, nr. 1, i forordning nr. 44/2001 af en speciel kompetenceregel vedrørende kontraktforhold. Sidstnævnte regel, som opfylder et formål om nærhed, er begrundet med tilstedeværelsen af et snævert tilknytningsled mellem kontrakten og den ret, som skal dømme i sagen.
- 23 I henhold til denne regel kan sagsøgte ligeledes sagsøges ved retten på det sted, hvor forpligtelsen, som ligger til grund for sagen, er opfyldt eller skal opfyldes, idet retten på dette sted formodes at have et tæt tilknytningsled til kontrakten.
- 24 Med henblik på at styrke hovedformålet bestående i tilvejebringelse af ensartede kompetenceregler ud fra et ønske om forudsigelighed definerer forordning nr. 44/2001 selvstændigt dette tilknytningskriterium for så vidt angår salg af varer.
- 25 I medfør af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, er opfyldelsesstedet for den forpligtelse, som ligger til grund for sagen, det sted i en medlemsstat, hvor varerne i henhold til aftalen er blevet leveret eller skulle have været leveret.
- 26 Inden for rammerne af forordning nr. 44/2001, og i modsætning til hvad Lexx har anført, fastlægges med denne specielle kompetenceregel for kontraktforhold leveringsstedet som et selvstændigt tilknytningskriterium, som kan anvendes på alle krav, der udspringer af en og samme kontrakt om salg af varer, og ikke kun på de krav, der alene vedrører selve leveringsforpligtelsen.

- 27 I lyset af disse betragtninger skal det fastslås, om artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 er anvendelig i tilfælde af en flerhed af leveringssteder inden for samme medlemsstat, og om sagsøgeren, dersom tvisten vedrører alle leveringerne, i givet fald kan sagsøge sagsøgte ved retten på leveringsstedet efter eget valg.
- 28 For det første må det fastslås, at artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 finder anvendelse, såvel når der er tale om ét leveringssted, som når der er tale om flere leveringssteder.
- 29 Fællesskabslovgiver har således, ved at bevare enheden for såvel den kompetente ret som tilknytningskriteriet, ikke haft til hensigt generelt at udelukke det tilfælde, at flere retter kan være kompetente, eller det tilfælde, at det pågældende kriterium kan være opfyldt flere steder.
- 30 Hvad angår artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001, der fastlægger såvel den internationale kompetence som den stedlige kompetence, tilsigter denne bestemmelse at ensarte reglerne for retternes kompetence, og dermed direkte at fastlægge de kompetente retter uden at henvise til medlemsstaternes interne regler.
- 31 Herved bemærkes, at et bekræftende svar på spørgsmålet, om denne bestemmelse er anvendelig i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat, ikke bringer formålet med de internationale kompetenceregler for retterne i medlemsstaterne indeholdt i forordning nr. 44/2001 i fare.
- 32 For det første er anvendeligheden af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat forenelig med målet om forudsigelighed i denne forordning.

- 33 Kontraktens parter kan i så fald let og på rimelig vis forudsige, for hvilke retter i hvilken medlemsstat tvisten kan indbringes.
- 34 For det andet er anvendeligheden af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat ligeledes forenelig med nærhedsprincippet, som ligger til grund for de specielle kompetenceregler vedrørende kontraktforhold.
- 35 Dette mål om nærhed sikres således i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat, idet det ved anvendelsen af bestemmelsen, under alle omstændigheder bliver retterne i denne medlemsstat, som vil være kompetente til at bedømme tvisten.
- 36 Artikel 5, nr. 1, litra b), første led i forordning nr. 44/2001 finder derfor anvendelse i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat.
- 37 Man kan imidlertid ikke udlede af anvendeligheden af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, at denne bestemmelse nødvendigvis hjemler en konkurrerende kompetence til enhver ret, inden for hvis retskreds varerne er blevet leveret eller skulle have været leveret.
- 38 Hvad dernæst angår spørgsmålet om, hvorvidt — i tilfælde, hvor der er en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat, og hvor sagen vedrører alle leveringerne — sagsøgeren kan sagsøge sagsøgte ved retten på leveringsstedet efter eget valg i medfør af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001, skal det understreges, at en enkelt domstol bør være kompetent til at bedømme alle kravene baseret på kontrakten.

- 39 Herved er det nødvendigt at hense til bestemmelsens tilblivelseshistorie. Fællesskabslovgiver har med denne bestemmelse ønsket, for så vidt angår salgskontrakter, udtrykkeligt at bryde med den tidligere anvendte løsning, hvorefter opfyldelsesstedet, for alle de forpligtelser, som var genstand for tvist, blev fastlagt i henhold til de internationalt privatretlige regler, der gjaldt for den ret, for hvilken tvisten var indbragt. Ved selvstændigt at definere »opfyldelsesstedet« som det sted, hvor hovedforpligtelsen for kontrakten skal opfyldes, har fællesskabslovgiver ønsket at centrere retternes kompetence på opfyldelsesstedet for de tvister, der vedrører alle de kontraktlige forpligtelser, og fastsætte en enkelt rets kompetence for alle de krav, der er baseret på kontrakten.
- 40 Det er her nødvendigt at tage hensyn til, at den specielle kompetence, som følger af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001, i princippet er begrundet i tilstedeværelsen af et særligt tæt tilknytningsled mellem kontrakten og den ret, som skal pådømme sagen, med det formål at sikre retssagens tilrettelæggelse. Det følger heraf, at det er nødvendigt i tilfælde af en flerhed af leveringssteder for varerne at definere opfyldelsesstedet med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse som det sted, der sikrer det tætteste tilknytningsled mellem kontrakten og den kompetente ret. I så fald vil det tætteste tilknytningsled i almindelighed være hovedleveringsstedet, hvilket bør fastsættes ud fra økonomiske kriterier.
- 41 I denne forbindelse påhviler det den nationale ret, for hvilken sagen er indbragt, at fastlægge sin kompetence under hensyn til de beviser, som forelægges den.
- 42 Hvis hovedleveringsstedet ikke kan fastlægges, frembyder hvert af leveringsstederne et tilstrækkeligt tilknytningsled med sagens materie og dermed en for fastlæggelsen af retternes kompetence betydningsfuld tilknytning. I et sådant tilfælde vil sagsøgeren kunne sagsøge sagsøgte ved retten på leveringsstedet efter sagsøgerens eget valg på grundlag af artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001.

- 43 Ved at anerkende sagsøgerens ret til at foretage et sådant valg sikres det, at sagsøgeren let kan identificere de retter, for hvilke han kan indbringe sagen, og at sagsøgte med rimelighed kan forudse, for hvilke retter han kan sagsøges.
- 44 Denne konklusion ændres ikke af det faktum, at sagsøgte ikke kan forudse, for netop hvilken ret i den pågældende medlemsstat han vil kunne sagsøges, eftersom han er tilstrækkeligt beskyttet i og med, at han kun vil kunne sagsøges i henhold til den omhandlede bestemmelse i tilfælde af en flerhed af leveringssteder i en og samme medlemsstat ved retterne i denne medlemsstat, inden for hvis retskreds leveringerne har fundet sted.
- 45 Set i lyset af de forudgående betragtninger, skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at denne bestemmelse finder anvendelse i tilfælde af en flerhed af leveringssteder inden for en og samme medlemsstat. I et sådant tilfælde er den ret, som er kompetent til at bedømme alle de krav, som er baseret på kontrakten om salg af varer, retten, inden for hvis retskreds stedet for hovedleveringen befinder sig, og som fastlægges ud fra økonomiske kriterier. I mangel af bestemmende faktorer til fastlæggelse af hovedleveringsstedet vil sagsøgeren kunne sagsøge sagsøgte for retten på leveringsstedet efter eget valg.

Sagens omkostninger

- 46 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i en sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne ret at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Fjerde Afdeling) for ret:

Artikel 5, nr. 1, litra b), første led, i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at denne bestemmelse finder anvendelse i tilfælde af en flerhed af leveringssteder inden for en og samme medlemsstat. I et sådant tilfælde er den ret, som er kompetent til at bedømme alle de krav, som er baseret på kontrakten om salg af varer, retten, inden for hvis retskreds stedet for hovedleveringen befinder sig, og som skal fastlægges ud fra økonomiske kriterier. I mangel af bestemmende faktorer til fastlæggelse af hovedleveringsstedet vil sagsøgeren kunne sagsøge sagsøgte for retten på leveringsstedet efter eget valg.

Underskrifter